

Betreft: Inbreng debat 'verduurzaming industrie' op 17 oktober 2024
Datum: 10 oktober 2024

Geachte leden van de vaste Kamercommissie KGG,

Donderdag 17 oktober gaat u in gesprek over de verduurzaming van de industrie in Nederland, waaronder de voortgang van de maatwerkafspraken. Graag geven we hiervoor het volgende aan u mee:

Kabinet van grote vervuilers

Dit kabinet legt de rode loper uit voor grote vervuilende bedrijven. In het regeerakkoord staan tal van maatregelen waarmee vooral multinationals bevoordeeld worden, terwijl de kosten voor de burgers steeds verder oplopen en klimaatdoelen steeds verder uit zicht raken. De belastingvrijstelling op inkoop van eigen aandelen is van de tafel geveegd en er wordt gas terug genomen op het afbouwen van fossiele subsidies door het afbouwpad in lijn te brengen met minder ambitieus EU beleid. Hierdoor loopt Nederland miljarden aan belastinggeld mis dat ook gebruikt had kunnen worden voor goed openbaar vervoer of alle woningen van het gas af halen.

Vandaag kwam het Centraal Bureau voor de Statistiek met een onderzoeksrapport ⁱ waaruit blijkt hoeveel voordelen grootgebruikers van fossiele brandstoffen krijgen ten opzichte van huishoudens. Huishoudens betalen 2,5 keer zoveel, 219 euro per ton CO₂, terwijl de grootste uitstoters minder dan 10 euro per ton betalen. Een kwart van de totale uitstoot in Nederland wordt daardoor nauwelijks belast, terwijl gewone mensen de hoofdprijs betalen. Daarom is het tijd om te stoppen met deze voordelen voor de industrie.

Daarbovenop lopen nog steeds de maatwerkafspraken met grote vervuilers die als doel hebben de grootste uitstoters versneld te verduurzamen. Zonder harde groene en sociale voorwaarden dreigen dit echter opnieuw cadeautjes aan deze bedrijven te worden.

Hun winst, ons verlies

Grote vervuilers krijgen samen gemiddeld tussen de € 39,7 en € 46,4 miljard aan fossiele subsidies per jaar.ⁱⁱ Deze fiscale voordelen en kortingen maken het mede mogelijk dat deze bedrijven enorme winsten kunnen maken met vervuiling. Met die winsten zijn vooral de aandeelhouders ruimhartig beloond. Sinds het klimaatakkoord van Parijs hebben grote vervuilers € 317 miljard uitgekeerd aan hun aandeelhouder.ⁱⁱⁱ Deze winsten zijn dus niet gegaan naar de noodzakelijke investeringen voor de eigen verduurzaming.

	Gemiddelde fossiele subsidie per jaar ^{iv}	Gemiddelde netto winst over 2016 - 2022 ^v	Gemiddelde beloning aandeelhouder over 2016 - 2022 ^{vi}
Tata Steel	€ 634 miljoen	€ 9.2 miljard*	€ 3.53 miljard*
Dow	€ 1.63 miljard	€ 13.5 miljard	€ 10.2 miljard
Yara	€ 1.25 miljard	€ 5.4 miljard	€ 4.59 miljard
LyondellBasell	€ 429 miljoen	€ 24.5 miljard	€ 19.8 miljard
BP	€ 559 miljoen	-€ 879 miljoen	€ 49.7 miljard

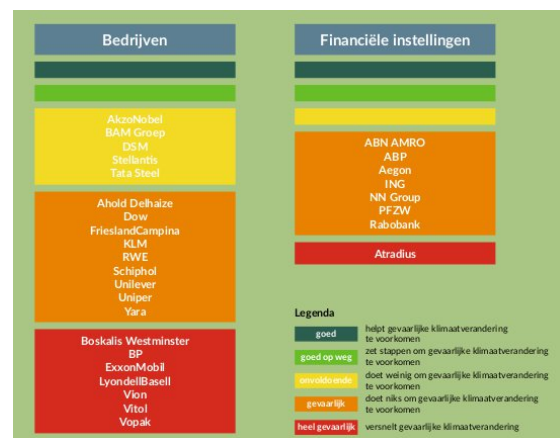
*De winstcijfers en beloning aandeelhouders van Tata Steel hebben betrekking op Tata Steel Limited.

Ook SOMO constateert dat beursgenoteerde industriebedrijven in Nederland steeds minder zijn gaan investeren in productiefaciliteiten. "Zo is het niveau van kapitaalinvesteringen als percentage van de omvang van de kapitaalgoederen na het Akkoord van Parijs teruggelopen van 15,8 procent naar 11,7 procent."^{vii}

Er is dus klaarblijkelijk geen intrinsieke motivatie bij deze bedrijven om de noodzakelijke stappen te zetten. Het tevreden houden van de aandeelhouder lijkt de hoogste prioriteit te krijgen. Daarom moet de overheid vervuilers nu verleiden met miljarden aan publiek geld om te verduurzamen. Maar zonder keiharde klimaatvoorwaarden zal de maatwerksubsidie vooral een cadeautje aan grote vervuilers en hun aandeelhouders zijn.

Geen van deze bedrijven heeft een goed klimaatplan

Milieudefensie heeft in 2022 een analyse laten maken van de klimaatplannen van 29 grote vervuilers in Nederland. Ook een groot aantal bedrijven waarmee de minister in gesprek is voor de maatwerkafspraken zijn hierin meegenomen. Hieruit bleek dat geen van deze bedrijven een plan heeft dat in lijn is met het Parijs-akkoord.^{viii} Dat is problematisch, omdat bedrijven vanaf dit jaar vanuit Europese regelgeving (CSRD) verplicht moeten rapporteren over hun uitstoot en een klimaatplan voor scope 1 t/m 3 moeten opstellen. De (CSDDD) vereist daarnaast dat bedrijven deze plannen daadwerkelijk gaan uitvoeren.

Daarom is het van belang dat publieke steun alleen onder bindende groene en sociale voorwaarden wordt verstrekt. Dat betekent:

- Een duidelijk klimaatplan dat voldoet aan de doelen van het Akkoord van Parijs, inclusief scope 3 uitstoot. Het is voor de minister slechts een kleine stap om dit op te nemen in de maatwerkvoorwaarden nu bedrijven vanuit de CSRD en CSDDD-richtlijnen ook door Europese regelgeving gedwongen worden stappen te zetten.
- Er wordt bepaald of het bedrijf de vergroening niet zelf kan betalen.
- Géén dividenduitkeringen of inkoop van eigen aandelen zolang een bedrijf belastinggeld ontvangt.

We hopen dat onze punten meegenomen worden in het debat. Tot slot, we monitoren continue de 29 bedrijven uit de bovenstaande lijst en Shell op hun klimaatplannen en zijn aan het nadenken over vervolgstudies. Hier houden we u van op de hoogte.

Veel succes met de voorbereiding van het debat.

Vriendelijke groet,

Elisa Asscheman (Inhoudelijk medewerker Klimatrechtvaardigheid & industrie)

ⁱ https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/41/co2-uitstoot-van-huishoudens-zwaarder-belast-dan-die-van-bedrijven_en

ⁱⁱ <https://www.telegraaf.nl/financieel/124511698/huishoudens-betalen-veel-meer-belasting-voor-uitstoot-dan-bedrijven>

ⁱⁱⁱ <https://nos.nl/artikel/2490599-fossiele-sector-krijgt-tussen-39-7-en-46-4-miljard-euro-subsidie-nog-meer-dan-gedacht>

^{iv} <https://milieudefensie.nl/actueel/rapport-hunwinstonsverlies>

^v <https://milieudefensie.nl/actueel/fossiele-subsidies-voor-tien-klimaatvervuilers-md-231206.pdf>

^{vi} <https://milieudefensie.nl/actueel/rapport-hunwinstonsverlies>

^{vii} <https://esb.nu/maak-ruimte-voor-de-toekomst-en-bouw-energie-intensieve-basisindustrie-af/>

^{viii} <https://milieudefensie.nl/actueel/klimaatcrisis-index-grote-vervuilers-scores-allemaal-een-onvoldoende>